פה א מיי׳ פי״א מהל׳ תפלה

טוש"ע או"ח סי' קנא סעיף ה: פט ב מיי שם הלכה י טוש"ע

ב. צ ג מיי' פ"ד מהלכות תענית

צא ד מיי׳ פכ״ב מהל׳ איסורי

בא ד מייי פכייב מהכי היסורי ביאה הלכה טו סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סיי כב סעיף

:10

שו. ה ןמיי' פ"א מהל' קדוש

החודש הלי ח ופ״ה הלי א]:

הלכה ח סמג עשיו יט

שם סעיף ז וסי׳ ל סעיף יג:

הלכה טו:

ואימא הר הבית דאסור במנעל לילפא ממנעל אבל ©(ב"ה) דשרי במנעל אדיליף ממנעל ולהיתר נילף מקפנדריא ולאסור

אלא אמר ירבא כי ביתו מה ביתו אקפנדריא

קפיד אינש ארקיקה ומנעל לא קפיד אינש

אף ב"ה "קפנדריא הוא דאסור ירקיקה ומנעל

שרי: כל חותמי ברכות שבמקדש וכו': כל

כך למה גלפי שאין עונין אמן במקדש יומנין

שאין עונין אמן במקדש שנאמר יקומו

ברכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם

ול"ל בית הכנסתן, ב) ובדפו"י הגי׳ רבו. ג) מענים טו: סוטה מ: ד) ומכות כג:ן, ה) ולעיל ס. לו., ז') [מכות כג :], ש) [נשיכ ט. סנהדרין ע.], ו) [מוספתא פ״ו ה״ל], ז) [ע" גירסת הערוך בערך ול קפוץ], א) [ע" מוספות סוטה כב: ד״ה בשוין וכו׳ אריכת פירושי׳ בסוגיא דהכאן, ע) ואמר פירוסי בסוגימי הככון, ש) [מתר רב פפא היינו דאמרי אינשי גנבא אפוס מחתרמא רחמנא קרי כך הוא הנוסח בע"ין, י) קדושין פב: ע"א, כי) [סוטה ב.], () [מיר ב.], מ) יומל יה: () וברכות פ"ו

לעזי רש"י

הכ"ו], ס) [דברים יב],

י ו ש'.
ברושי״ד שלגבויי״ש
[ברושדי״ר של גנביי״ש].
רקמה.

מוסף רש"י הובא בסוף המסכת.

רבינו ניסים

עת לעשות לה' הפרו תורתד עת לעשות לה' הפרו תורתך. פירשו טעמו בגמרא דבני מערבא ר' יוסי אומר אם נתישנו דברי תורה בפיך אל תברוז להם מאי טעמא (משלי כג) תבחילהם מאיטעמא (משכינג)
ואל תבוז כי זקנה אמך אמר
רי זעירא אם נזדקנה אומתך
עמוד וגדרה כשם שעשה
אלקנה שהיה מדריך את
ישראל לפעמי רגלים מה טעם ש״א א) ועלה האיש ההוא

רבינו חננאל עליה ולילף מר מקפונדריא מה קפונדריא בכנסת אסור, אף (נעל) [רקיקה] בכנסת אסור. ופריק כי תנא, מה תנא יליף לה מנעל הכי אנא יליפנא מנעל, דתניא לא יכנס בהר הבית ווניא לא יכנס בהר הבית במקל שבידו ובמנעלו שברגלו ובמעות צרורין לו (ו) בסדינו [ר] בבגדו באפונדתו מופשלת לאחוריו ולא יעשנו קפונדריא, ראחוריו ולא יעשנו קפונדריא, ורקיקה מקל וחומר, והלא דברין קל וחומר ומה מנעל שאין בו דרך ביזיון אמר תורה של נעלך מעל רגלך, רקיקה שהיא דרך ביזיון לא כל שכן. שהיא דרך ביזיון לא כל שכן.
רי יוסי ברי יהודה אומר כי
אין לבוא אל שער המלך
בלבוש שק, והלא דברים קל
וחומר ומה שק שאינו מאוס
לפני בשר ודם כך, רקיקה שהיא מאוסה לפני בשר ודם, על אחת כמה וכמה לפני על אחות כמה וכמה לפני מלך המלכים שהיא מאוסה. ומקשינן ואימר בהר הבית דאסיר מנעל ונילף רקיקה ממנעל לאיסורא, בית הכנסת ממנעל לאיסורא, בית הכנסת דמנעל שרי ונילף רקיקה מקפונדריא, מה קפונדריא בכנסת נמי אסירא אף רקיקה בכנסת אסירא, ומשנינן אילא רבא דשרי רקיקה בכנסת אמר לך כי ביתו, מה ביתו קפונדריא קפיד, אמנעל ו וארקיקה לא קפיד, אף בית הכנסת אקפונדריא הוא דאסיר אבל מנעל ורקיקה שרי. וקי"ל כרבא דמנעל ורקיקה וקי״ל כרבא דמנעל ווקיקה בבהכ״נ לא אסירי, ואי רקיקה כי איסטלין אסור. פיר׳ כל חותם הברכות שהיו במקדש היו [אומרים] מן העולם, משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא אחד, התקינו שיהו אומרין מן העולם ועד העולם. אומרץ מן העולם ועד היו עונין ירושלמי תני לא היו עונין במקדש ומה היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. תנו רבגן ... [הלל הזקן אומר תנו רבנן ... [הלל הזקן אומר בשעת המכניסין פזר בשעת המפזרים כנס נאם ראית דור שהתורה חביבה עליי, פזר שנאמר יש מפזרן ונוסף עוד. דרש בר קפרא באתר דלית נבר תמן הוי גבר. אמר אביי שמע מינה באתר גבר תמז. לא שמע מינה באונו גבו זומן, לא תיהוי גבר, פשיטא, לא צריכה בשַ[שניהם שור]ין אם הן שני תלמידי חכמים שווין בחכמה וביראה אין רשאי לאחד ליכנס

העולם ועד העולם. מפרש בתוספתחי שתקנו מן העולם ועד העולם להודיע שחין העוה"ז לפני העוה"ב כלום אלא כפרוזדור לפני הטרקלין כלומר הנהיגו ברכותיו בעוה"ז כדי להיות רגילים לעוה"ב שכולו ארוך: מהלה אחת. שיענו פעם אחת בשכמל"ו: על כל הברכות בסוף ברכה אחרונה: וכי תימא בועו מדעתיה עבד. ולא גמרינן מיניה: סא שמע. דגמרינן ממלאך שאמר לגדעון: וכי סימה מלחך הוה דקחמר ליה לגדעון. כלומר לח שחל בשלומו ולה ברכו אלה בשליחות קאמר מאת המקום לבשרו שהשכינה עמו ולא גמרינן מיניה: סא שמע אל סבוו כי וקנה אמך. אל תבוו את בועז לאמר מדעתו עשה אלא למוד מזקני ישראל כי יש לו על מי שיסמוך שנחמר עת לעשות לה׳: מסיפיה לרישיה כו'. אם באת לדרשו למקרא זה יש לך לדרשו יפה בין ככתיבתו בין בהפוך: מרישיה לסיפיה עת לעשות לה' משום הפרו. עתים הם לה' לעשות משפט פורעניות בעוברי רלונו משום דהפרו תורתך: מסיפיה לרישיה. הפרו תורתו עושי רלונו כגון אליהו בהר הכרמל (מלכים א יח) שהקריב בבמה בשעת איסור הבמות משום דעת לעשות סייג וגדר בישראל לשמו של הקדוש ברוך הוא: בשעת המכניסים. שחין חכמי הדור מרבילים תורה לתלמידים: פור. אתה לשנות : לתלמידים בשעת המפורים. שהגדולים שבדור מרבילים תורה: כנם. אתה ולא תטול שררה עליהם דאף זו לכבוד שמים היא לאחוז במדת הענוה וכתיב עת לעשות לה׳

התורה חביבה עליו כנס. ואל איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין

הפרו תורתך: ואם ראית דור שאין

ואומר יויברכו (את) שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה יכול כל הברכות כוּלָן תָהא להן תהלה אחת ת"ל ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תז לו תהלה: התקינו שיהא אדם שואל בשׁלום חברו וכו': יֹםאי ואומר וכי תימא בעז מדעתיה דנפשיה קאמר ת"ש יה' עמך גבור החיל וכי תימא מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון ת"ש אַל תבוז כי זקנה אמך ואומר עת לעשות לה' הפרו תורתך אמר רבא ⁴ האי קרא ®מרישיה לסיפיה מדריש מסיפיה לרישיה מדריש מרישיה לסיפיה מדריש עת לעשות לה' מאי מעם משום הפרו תורתך מסיפיה לרישיה מדריש הפרו תורתך מ"ם משום עת לעשות לה' יחניא הלל הזקן אומר בשעת המכניסין פזר בשעת המפזרים כנם ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו פזר שנאמר זיש מפזר ונוסף עוד ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו כנם שנא' עת לעשות לה' הפרו תורתך דרש בר קפרא זלת ״קבוץ קנה מינה באתר דלית גבר תמן הוי גבר אמר אביי ש"מ ∘באתר דאית גבר תמן לא תהוי גבר פשיטא לא נצרכה אלא בששניהם שוין דרש בר קפרא

בה •בכל דרכיך דִעהוּ והוָא יישר ארחותיך אמר רבא אפילו לדבר עבירה ידרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה מה היא אמר

רב חסדא מחמא דתלמיותא: תניא ר' אומר לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו שנא' יאיש רעים להתרועע תניא רְ׳ אומר ְ־אל ימנה אדם אפטרופוס בתוך ביתו שאלמלי לא מינה פוטיפר את יוסף אפטרופוס בתוך ביתו לא בא לאותו דבר תניא יור׳ אומר למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סומה לומר לך ישכל הרואה סומה בקלקולה יזיר עצמו מן היין אמר חזקיה בריה דר' פרגך אמר רבי יוחגן למה נסמכה פרשת סומה לפרשת תרומות ומעשרות לומר לך כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותגן לכהן סוף נצרך לכהן על ידי אשתו שנאמר פואיש את קדשיו לו יהיו, וסמיך ליה יאיש איש כי תשמה אשתו וכתיב ייוהביא האיש את אשתו וגו' ולא עוד אלא סוף שנצרך להן שנאמר ואיש את קדשיו לו יהיו אמר רב נחמן בר יצחק ואם נתנן סוף מתעשר שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה לו יהיה ממון הרבה א"ר הונא בר ברכיה משום רבי אלעזר הקפר כל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו שנאמר ייוהיה שדי בצריך וכסף תועפות לך ר' שמואל בר נחמני אמר פרנסתו מעופפת לו כצפור שנאמר וכסף תועפות לך א"ר מבי א"ר יאשיה כל המרפה עצמו מדברי תורה אין בו כח לעמוד ביום צרה שנאמר בהתרפית ביום צרה צר כחכה א"ר אמי בר מתנה אמר שמואל ואפילו מצוה אחת שנאמר התרפית מכל מקום אמר רב ספרא ר' אבהו הוה משתעי כשירד חגינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לָארץ שגרו אחריו שני תִ״ח רבי יוםי בן כיפר ובן בְנוֹ שׁל זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם אמר להם למה באתם אמרו ליה ללמוד תורה באנו הכריז [עליהם] אנשים הללו גדולי הדור הם ואבותיהם שמשו בבית המקדש כאותה ששנינו ייזכריה כן קבומל אומר הרבה פעמים קריתי לפניו בספר דניאל התחיל הוא משמא והם משהרים הוא אוסר והם מתירים הכריז [עליהם] אנשים הללו של שוא הם של תהו הוא אמרו לו כבר בנית ואי אתה יכול לסתור כבר גדרת ואי אתה יכול לפרוץ אמר להם מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים אני אוסר ואתם מתירים אמרו לו מפני שאתה "מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמר להם והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל אמרו לו הנח רבי עקיבא שלא הניח כמותו בארץ ישראל א"ל אף אני לא הנחתי כמותי בא"י אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תישים בעלי קרנים והם שגרונו אצלך וכן אמרו לנו לכו ואמרו לו בשמנו אם שומע מומב ואם לאו יהא בנדוי

ובריאה אין רשאי אווו איננט בנבול חבירו ולחלוק עליו, וכל שכן פחות ממנו. בכל דרכיך דעהו. אמר רבא אפילו לדבר עבירה, פירוש אפילו המתכוון לעשות עבירה, כיון שמשים בדעתו שהקב"ה יודע מעשיו נמנע, והיינו דכתיב והוא יישר אורחותיך. תניא ר' אומר אל ימנה אדם אפטרופא בביתו, שמא ינהג אשתו לדבר עבירה. וראיה לדבר אשתו של פוטיפר. תניא אמר ר' למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת נזיר, לומר לך כל הרואה שוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, ומשמיה דר' יוחנן אמרו למה נסמכה פרשת שוטה לפרשת

ואימא הר הבים דאסור במנעל. ילפינן רקיקה מיניה לאיסורא תטיל דברי תורה לבזיון: הפרו סורסך. מלפזרה בשעה שהכנוס בקל וחומר אבל בית הכנסת דשרי במנעל לא נילף רקיקה להחירה לשם שמים: הכי גרסינן **זלח קבוץ קנה מינה**. אם ראית פרקמטיא דרקיקה מאיסא אלא ילפינן מקפנדריא לאיסורא: ויברכו שם בזול קבוץ וקנה מינה ואסוף שסופה להחיקר: פשיטא. הא דאביי כבודך. בשכמל"ו עונים והמברך אומר ברוך ה' אלהי ישראל מן למה לי פשיטא שלא יורה אדם הלכה בפני רבו למה ליה לאביי

למשמע מכללה: בששניהן שוין. אם באת במקום תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל תטול עטרה לדרוש במקומו: בכל דרכיך. אפילו לעבור עבירה: דעהו. תן לב אם לורך מצוה הוא כגון אליהו בהר הכרמל עבור עליה: מחטא דתלמיותא. ברושי"ד שלגבויי"ש שהתפירות עשויות שורות שורות כתלמי מענה: להתרועע. להתרולך: אפוערופום. מכנים ומוליא נכסיו: כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותנן לכהן סוף שולרך לו על ידי השתו. שנעשית סוטה: ה"ג וחיש חת קדשיו לו יהיו וסמיך ליה חיש חיש כי תשעה חשתו וכתיב והביה החיש הת השתו: חיש את קדשיו לו יהיו. שמעכב קדשיו אללו ואינו נותנן לכהנים וללוים: סוף שנלרך להן. שנעשה עני ולריך לכך ליטול מעשר עני: נו יהיו. לעלמו ילטרכו: המשתף שם שמים בלערו. שמברך על הרעה דיין האמת. אי נמי שמבקש רחמים מלפניו: בלריך. בלרתך: חועפות. לשון כפילה כדמתרגמינן וכפלת ותעיף (שמות כו): התרפית. מדברי תורה ביום לרה לר כחכה: ואפילו מלוה אחת. אם נתרפה ממנה כשבאה לידו ולא חש להתעסק בה לר כחו: התרפים מכל מקום. אף במלוה אחת משמע: מעבר שנים וכו'. ותנן אין מעברין את השנים אלא ביהודה דכתיב לשכנו תדרשום כל דרישות שאתה דורש לא יהו אלא בשכנו של מקום בפ"ק דסנהדרין (דף יא:): שגרו אחריו. למחות בידו: כבר בנים. שהגדלת שמנו לומר גדולי הדור הם: והלה עקיבה בן יוסף עשה כן. דתנן ביבמות א"ר עקיבא כשירדתי

לנהרדעא לעבר שנים בפרק בתרא

האשה שהלך בעלה ולרתה (דף קכב.):

תורה אור השלם

ו. וַיֹּאמֵרוּ הַלְוִיָּם יֵשׁוּעַ ו. וַ־אַהְּיוּ הּיִלְּיְיָה שְׁרַבְּיָה וְקַּדְמִיאָל בָּנִי חֲשַׁבְנָיָה שְׁרַבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְּתַחְיָה קוּמוּ בְּרָכוּ אֶת יְיִ אֱלֹחֵיכָם מִן העולם עד העולם ויברכו שם בְּבוֹדֶךְ וֹמְרוֹמֵם עַל בָּל בְּרָבָה וֹתהלה: נחמיה ט ה

וּוְהַוּלָּוּוּ. 2. וַיֵּרָא אַלָּיו מַלְאַךּ יְיָ וַיּאמֶר אַלָּיו יְיָ עִמְּך גִּבּוֹר הֶחָיִל:

3. שַׁמַע לאַבִירְ זָה יִלְדֵךְ וְאַל נ. אָשַּע זְּתָּיְהְ זְּיִי, זְּיִּרְּ זְּתְּרָּ תְּבוּז בִּי זְקְנָה אָמֶּךְ: משלי כג כב 4. עַת לְעֲשׁוֹת לְיִיְ הַבְּּרִרּ

תּוֹרֶתֶּך: תהלים קיט קכו 5. יֵשׁ מִפַּזַר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְּ מישר אַך לְמַחְטוֹר: משלי יא כד

6. בְּבָל דְּרָבֶיךְ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אִרְחֹתֶיךְ: משלי ג ו 7. אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵע וְיֵשׁ אהב דַבַק מַאַח: משלי יח כד אנוב וְבַּלְבַּאָחוּ מּשׁלְּיוֹ לוֹ יְהְיוֹ 8. וְאִישׁ אֶת קַדְשְׁיוֹ לוֹ יִהְיוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יְתַּוֹ לְבַּהָן לוֹ יָהְיָה: במדבר הי 9. דַּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

פ. וְיַבֵּי אֶל בְּיַבְי יִשְׁרָאַל וְאָמַרְתְּ אֻלַהָם אִישׁ אִישׁ בִּי תַשְטָה אִשְׁתוֹ וּמְעֵלָה בוֹ מְעַל: במדבר ה יב מְעַל: במדבר ה יבבמדבר ה יבוַהַבִּיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתוֹ אָל הַכּּהַן וְהַבִּיא אֶת קֵּרְבָּנָה עֶלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׁעִרִים לֹא יִצק עָלֶיו שֶׁמֶן ישעיים לא יצק גְּלְיוֹ שְׁבֶּּוֹ קָלָאת הוּא מִנְחַת זְּבְּרוֹ מַזְבֶּרָת עָוֹן: במדבר ה טו זְהָיָה שַׁדִּי בְּצָרָיךְ וְכָּטֶּף תועפות לך: . 12. הִתְרַפִּיתָ בְּיוֹם צָרָה צַר

רבינו חננאל (המשר)

תרומה ומעשר לכהז. לומר ווותה המעשר לכהן, לומו לך שכל הנמנע ואינו נותן תרומה ומעשר לכהן, לסוף שצריך לו על ידי אשתו, שנ׳ והביא האיש את אשתו אל הכהן, ולא עוד אלא שנצרך לו על ידי ממון שני ואיש אשר יתן לכהן לו יהיה. אמר רבא ואם נותן לו מתברך שני לו יהיה, [לו יהיה] ממון הרבה. כל המשתף שם שמים בצערו. כל המשתף שם שמים בצלור,
ונותן צדקה מדוחק, כופלין
פרנסתו שני והיה שדי בצריך
וכסף תועפות לך, פירוש
תועפות כפלים כדמתרגם וכפלת ותיעוף. משום שהזכיר, וכפתוחיפוף. משום שהוכין, בעת [המ]כנסין פזר אמר, ר' אבהו משתעי כשירד חנניה בן אחי ר' יהושע לגולה, פירוש גולה פום בדיתא, כדתנן עד שרואה את כל הגולה לפניו כמדורת האש. ואמרינז בגמ׳ כמדודת האש, האמדינן בנמי מאי גולה פום בדיתא. היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ, שיגרו אחריו ר' יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטר, אמר להם למה באתם, אמרו לו ללמוד ינות באונם, אפור לד ללה תורה ממך, היה מכריז עליהם אנשים הללו חכמים גדולים ם הללו חכמים גדולים אבות ששימשו בעזרה, כדתנן זכריה בן קבוטל אומר פעמים הרבה קריתי לפניו בדניאל, התחילו הוא מטהר בוניאל, הוחיללו הוא מטמא והן והן מטמאין הוא מטמא והן מטהרין, היה מכריז עליהם אנשים הללו אנשים של תוהו הם, אמרו לו כבר בניתה והיעדתה להם שהם חכמים גדולים אינך יכול לסתור ולהפחתם, שלח אליהם מפני מה אתם עושין כך, אמרו מפני מה אתה מעבר שנים

מעני מו אחה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה וקובע חדשים בחוצה לארץ. אמר להם והלא ר' עקיבה בן יוטף עיבר שנם וקבע חדשים, פירוש, מרחשון וכסליו פעמים שלמים פעמים פסרון פעמים חסרים, אמרו לו הנח לר' עקיבה שלא היניח בארץ ישראל כמותו. ירד אמר להם אף אני [לא] הנחתי כמותי וירדתי, אמרו לו גדיים שהנחת נעשו תיישים, כלומר נעשו חכמים גדולים, וכך אמרו לנו, אמרו לו משמנו אם חוור בו מוטב, ואם לא ידא בנידרי.